

ՄԱՐԺԱԹԵՐԹ

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Զուարճային

Ժող. Տարի, Թիւ 46

ՄԱՐԺԱԹ

23 Մայիս, 1898

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. — Ծաղիկի բաժանորդացիքն է: ...

Երէ Ծաղիկի նրաստակութիւնը ո՛ր եւ է արգելի հանդիպի:

Հանրօգուտ նիւթերու վերաբերեալ յօդուածներ եւ քրքակցու-

ՀԱՍՅԷ — Ծաղիկի վերաբերեալ ամէն ինչ պէ՛տք է ուղղել Պաղ-

ԻԶՅԻՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Իզմիրի գաւառական ժողովը՝ իւր օրակարգին մէջ

Գոհ ենք որ ժողովականները իրարու այսքան դիւրաւ

Գաւառ. ժողովոյ որոշմագիրը կարդացինք եւ րեք տարրեր

Մենք կ'աղաչենք որ Իզմիրցիք իրողութեանց վրայ

Այս յուսաբանութիւնը անշուշտ Կեղրոնական Խառն

Աւանան Ներէս Վրդ. տանցմէ ոչ մին է եւ ոչ միւսը,

Գաւառ. ժողովոյ որոշմագիրը կ'ըսէ նաեւ Թէ ստաճնորդի

Իզմիրցիք ճիշդ այսպէս վարուած էին իրեն-

նախորդ առաջնորդին Մելքիսեդեկ սրբազանի ղեմ, որ 14 տարւոյ արդիւնաւոր պաշտօնավարութենէ յետոյ, ցաւած սրտով թողուց իր թեմը եւ հիմայ Իզմիրցիք՝ իրեն ձեռնադրուող զրկելու կը տրամադրուին։ Կը վախճանք որ մէկ քանի տարի յետոյ նոյն բանը տեղի ունենայ յանձին Տ. Ներսէս Վրդ. Ի։

Կուգենք տեսնել որ Իզմիրի Գաւառ. Ժողովոյն այս որոշումը ի՞նչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ Կեդրոնական Վարչութեանէն՝ երբ ենթադրեալ ամբաստանութիւնները բացորոշ բան մը չեն յայտնուիր։

ԱՄՈՒՍՆԱՑԵԼՈՑ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Անցեալ օր գործով մը Պատրիարքարան զայցած ըլլալով՝ նոյն օրը Գաւառ. Խորհրդոյ զուգարման օրն իսկ լինելուն տկանատես եղանք հետեւեալ խնդիրներով Պատրիարքարան ներկայացող բազմութեան մը։

Աղջիկ մը զլիւս հանդիմանքն ու աղջիկը մէկուն զլուր հանել ուզողներն։

Երկու կնիկ առնողները. ամուսնաթողութիւն ուզողները. չորս էրիկ ունեցողները. մէկն ալ շատ է տրտնացողները։

Իրար աչք աչքի չուզողները, իրարու վրայ հողի տուողները, որը ձանձրութենէն, որը նախանձութենէն։

Գոհունիներն ու զժգոհներն, պարզամիտներն ու ֆելիկի չէմպէրէն ածամիշ ընողներն։

Գինովութեամբ կամ բարկութեամբ խալթ մ'էր ըրինք ըսողները։

Հաց մը, մոմ մը իրիկունները հետերնին բերողները, եւ կամ մութ տեղը բէօր զինով ձուկը ձկնորէն շուններուն խաբուրմիշ ընողները։

Կնիկներ Թրաքսիանի ուտել հոտցունելէն վերջը, բիշ մ'ալ մօրդ տունը գնա նստէ, ետպանձի տեղ չէ եւ ըսող կիսնախելքն էրիկ մարդիկներն։

Բէնճիրէները դրացիներուն հետ խօսակցութենէ զլուս առած չըլլալուն համար փորը լեցում իսկ հաւերը թախրմիկով կատարին գողցող տանտիկին կնիկներն ալ։

Գլուխին բէնճնրէլէն դուրս անգամ չհանող խպնոտ, ամէկոտ նոր հարսերը։

Ձեռք պոգի գացած չըլլալուն համար դատաստանի բաշուտ նոր փեսաներն ալ։

Վարժարաններու մէջ ուսմունքնին կատարել-

լագործած ու մէյմէկ կուլիտ ու տխար մարդոց ղեմը ելած ըլլալով՝ այս ինչ փորձանքի հանդիպեցանք ըսող եւ դերասանութիւններու պէս ի խորոց սրտէ հառաչող գիտնական օրիորդներն ալ։

Խեղճ եասախճիները բերանին րաց տողին անդին վազվառարով եւ Փոխանորդ Հօր մէկուն այս եւ միւսին ոչ ըսելով մեծ զփուարութեամբ շատերը համոզելով ճամբելը եւ ունեց ալ իւր բասկէն քանի մը դրուշ նուէր տալով անուշ տեղը կուլիլը զոհացուցիչ գործ մը եղաւ։

Ասոնցմէ մէկ քանին հաշտեցնելով եւ մէկ քանին հետ խառութեամբ՝ վարուելով ըստ բաւականին ճամբու բերելը մեծագոյն ծառայութիւնը եղաւ Պատ. Գաւառատանական Խորհրդոյն, ինչպէս նաեւ խեղճ եասախճիներուն եւ ժամկոչներուն որոց կար եւ կարողութիւն պարգեւէ Աստուած. ամէն։

ԱՄՈՒՍՆԱԹՈՂՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱԶԳԱՑ ՄԷՋ

. . . Խմբագիր

Ամուսնաթողական խնդրոյն առթիւ իմ վստահութեամբ եւ զրկել ուզելով զբիշ ձեռքս առած ատենս, յանկարծ միաքս եկաւ Փարիզի ամենէն նշանաւոր իրաւաբաններէն Պ. Տէմազի մէկ երկասիրութիւնն «Ամուսնաթողութիւն ի Փարիզ» անուամբ՝ զոր քաղցիկ դրատունէս եւ սկսայ վերստին աչքէ անցնել եւ ահաւասիկ անկէ քաղուածոյ մասերն։

Գործը հետաքրքրական է եւ կը պարունակէ ընտիր նկարագրութիւններ եւ լուրջ քննադատութիւններ Բարիզու ժողովրդեան եւ եւրոպական ազգաց ամուսնական վիճակին վրայ։ Իւր այդ գործովը կը ներկայացնէ համբաւոր հեղինակն ամուսնաթողութեան տխուր հետեւանքներն ընկերային շրջանակաց մէջ եւ ի վեր կը հանէ ոչ—ամուսնաթողութեան առաւելութիւնները։

Պ. Տէմազի այս աշխատութիւնը կարելի չէ ամբողջովին մեր ընթերցողաց ներկայացնել. մեզ չահեկան եւ զոգ մասերն միայն կը քաղենք այդ կարեւոր հրատարակութենէն եւ համոզուած ենք թէ՛ ընթերցողն պիտի չափազանցուի այն բիւրաւոր տեսակներէն որոց ծնունդ կուսայ կնաթողութիւնն Եւրոպական ազգաց մէջ։

Անտիկ քաղուած մը այդ նկարագրութիւններէն Ամուսնաթողութիւնն Անգլիոյ մէջ ընդհանրացած չէ. հազուադէպ պայմաններու մէջ միայն կը կատարուի. ուրիշեանս այդ մեծ եւ զօրաւոր ազգին մէջ ամուսնութիւնը յարգանաց առարկայ է։ Անգլիոյ մէջ կը տեսնենք բարեց ազնութիւնն. երիտաւոր անգլուհին միշտ դրական եւ գործնական կը մնայ . . . իւր ամուսնոյն ընտիր աջակիցն է, անոր երկարատեւ ուղեւորութեանց եւ տաժանելի ու վտանգաւոր աշխատութեանց մէջ . . .

Միայնակ նախնայաց մէջ ամուսնաթողութեան ղեմ

արգելքները դրուած են ընտանեկան յարկերու երջանկութիւնը պահպանելու համար: Ամուսնութիւնը երկու կողմանց միաձայն հաւանութեամբն է կնքուի վկայներու ներկայութեամբ: Այն ատեն միայն կը լուծուի, երբ ամուսնացելոց մեզապարտութիւնն հաստատուի:

Պերմանիա որ յառաջագլիմ երկրաց զասին կը պատկանի, Անգլիոյ եւ Միացեալ Նահանգաց բողոքական չէ. Իւնիաներոն երկիրն ընդունած է ամուսնաթողութիւնն որ աւելի ընդլայնուած օրինաց ուղեկցութեամբն՝ կը յառաջագլիմէ այսօր միշտ սպառնական հանգամանօք հանրային բարոյականէն դէմ:

Չուիցերլոյ մէջ բնութեան տեսարանաց նման օրինոց եւ սովորութեանց գանազանութիւն մը կայ զայնահետ: Թեան ոգւով միացած, Հետեւաբար այդ ժողովրդեան ասարկեր բարուց մէջ դոյր էթիւն ունի ամուսնաթողութիւնն՝ 1874, Մայիս 28, սահմանադրական օրինօք ընդունուած: Չուիցերլոյ ամենէն մեծ ոստայնին՝ Պէռնի ստորին ժողովուրդն ամուսնաթողութեան ներքեւ այնքան կերպարանաւորուի եղած է որ Լարոնացոց բարքերը կը յիշեցնէ մեզ:

Պելճիգայի եւ Չուիցերլոյ մէջ ամէն օր ամուսնաթողութեան թիւը կը բազմանայ եւ ամուսնութիւնք կը նուազին զգալապէս. Երկիրն սկսած է ուշադրութեան առնուլ հանրային վիճակին այս զգալի վտարաբացումն:

Աւստրիա, Շուէտ-Նորվեգիա, Իտալիա եւ Սպանիա եւս ընդունած են ամուսնաթողութիւնն. սրաքիսքիսներն կը ցուցնեն զգալի յառաջացումն ամուսնաթողութեան:

Եւրոպական ազգաց մէջ Ֆրանսա ջերմ պաշտպան կը կանգնի ամուսնաթողութեան փարիզու մէջ, եւ Ֆրանսայի գրեթէ ամեն քաղաքաց մէջ, ամուսնաթողութիւնը կ'ընդհանրանայ, ամուսնացելոց համար գիրտը թողուին սովորական երեւոյթներէ մին է եղած Ֆրանսայի ընտանեկան յարկերուն համար: Երբ երեսփոխանական ժողովը քուէից առաւելութեամբ ամուսնաթողութիւնը կ'ընդունէր, Վիքթօրէն Սառտու գեղեցկի թատերախաղ մը կը նետեր տեսարանին վրայ «ամուսնաթողութիւն կնքենք» տիպոսով: Նորամիտ ոճով մը եւ բնազդական ոգւով մը գրած էր խաղը որ կուգար հասարակութեան ներկայացնել լուծեալ ընտանիքի մը ամեն դժբաղդութիւնները:

Ո՛հ, զգուշանա՛ք պաշտպանելէ ամուսնաթողութիւնն: Ամօթոյ կնիքը չը գրոշմենք ամուսնաթողելոյն վրայ, կարեկցինք միայն անոր վիճակին վրայ: Թող բարքերը վստեն ցմիշտ այդ տխուր հարկն մարդկութեան:

Յարգե՛ք ամուսնութեան մէջ կնոջ եւ առն անլուծելի միութիւնն. նկատենք զնա իրր մի սրբազան դաշինք, զոր չը համարձակի երբէ՛ք մարդն լուծել: Չը թողունք մեր ամուսինը, հաստատ հիման մը վրայ դնենք մեր ամուսնութիւնն որ ընտանեաց եւ ընկերութեան ամենէն ամուր խորիւսն է: Եւ ինչպէս բսած է անմահն Ժիւլ Սիմօն, «Պաշտենք ընտանիքն որպէս բնաւ Աստուած»:

Բերա 19 Մայիս 98.

* * *

ԹԷ ՄԵՐ ՈՍԿԻՆԵՐԸ Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՆ ԵՂԵՐ

Կը տեսնէ՞ք արդեօք, ազնիւ ընթերցող, դուք ալ մեզի պէս, Հայ տիկնանց այն ամենօրեայ խումբ խումբ բազմութիւնը՝ որ զէպի Բերա կը յաճախեն:

Ասոնք, ինչպէս որ գիտէք, երեք աստիճանի կը բօմնուին, առաջինները որոնք կառքով կ'երթան, ընդհանրապէս ազնուականք եւ հարուստներն են, որոց կառքը Բերայի մեծ փողոցը հասնելուն պէս կը տեսնես որ փառաւոր մօտաթրայի մը խանութին առջեւ կը կենայ. ալ երանի՜ ան խանութպանին, հաւ մը փետտածի՞ց չափ փետտէ, կառքին ձայնը զաղրելուն պէս՝ զլուրը բաց զարգարուն հաղուստով մարդ մը ծառկելով կոտորուելով խանութէն դուրս կը նետուի. որ մենէ եւ կարելի է ձեզմէ ալ ազէկ տաճկերէն եւ գուցէ հայերէն ալ գիտէ, բայց ինքզինքը Եւրոպացի կը ծախէ ու կ'սկսի Գաղիերէն խօսիլ:

— Բեսիլը վու սեզիտե մասաւ:

Եւ որովհետեւ առաջին աստիճանի տիկնայք եթէ ոչ կատարեալ՝ գոնէ մօտայի պէտք եղած բաները գիտեն. ալ վիշուռ, պրօքրի, ճանթի, ամէն բան մէջուղ կուգան. սա մետաքսին գոյնը ի՞նչ անուշ է, ասդիի վերարկուն աղւոր ձեւ մ'ունի, անդիի ճերմակեղէնը չափ վարպետութեամբ բանուած է ըսելով մէկդի կը դուրսն. բայց իրօք այս ամէն առածնուն պէտք ունի՞ն. անշուշտ չէ, սակայն ի՞նչ հարկ կայ պէտք ունենալու. անոնք միայն ժամանակ անցնելու համար դուրս ելած են. անկից վերջը ստակին ի՞նչ պիտի ընեն, իրեկուան սուներ քիչ մը խօսք պիտի ըլլայ եղեր թէ,

— Աղբար, տահա անցած չաքթու թախում մը բաներ առիք աէ, աշխրքին փարան տունք:

Հոգ չէ ասոր պատասխան մը չկայ:

— Հա ամա, ասոնք հիմա պարիթ եղաւ, աս առածնիս սօն մօտա է:

— Բէք էյի ամա, աս մօտային սօնը չի գար կոր. աս ծուռ լեզուները մօտա մուտա ըսելով փարաները կ'առնեն կոր ամա, պաղալում սօնուժուղ նէ օլաճաղ:

Ասոնց վրայ կարճ խօսինք. որովհետեւ անոնք բազում ոսկի ունին, եւ ուզածին կրնան ընել:

— Երկրորդ աստիճանի տիկնայք ձեռքերնուն եկածին չափ առաջիններուն նմանիլ կ'աշխատին, չեն գիտեր խեղճերը որ այս վարմունքով օր օրի երրորդ աստիճանը իջնալու վրայ են:

Ասոնք օրերով շարաթներով առաջ որը կուրով, որմ աղաչանքով, որը խնդալով որն ալ լալով իրենց հօրը կամ ամուսնոյն եւ կամ եղբայրը հաղար ու մէկ աշխատութեամբ եւ տանջանօք վաստկած ու հաւաքած ոսկիները ձեռքերնուն կ'առնեն ու վաղն ի վաղն աճապարանօք կը տանին Բերայի խանութպաններուն ափը կը լեցնեն եւ երբեմն ալ ստակովին ծաղր ալ կ'ըլլան. քանզի ինչպէս որ յայտնի է, Բերայի բոլոր նորաձեւութեան խանութները ամենէն քիչ երեք կամ չորս ասեղնագործ աղջիկներ կան, ասոնց մեծ մասը Հոռմէական հայուհիներ են, եւ ընդհանրապէս չորս լեզու գիտեն, Գաղիերէն, Տաճ-

կերէն, Հայերէն եւ Յունարէն: Բայց մեր տիկնայքը հետառանց տեսնելուն պէս Հայերէնին ու տաճկերէնին մէկէն ի մէկ կը կորսնցունեն:

— Քա հարցու նայինք քանի՞ զուրուշ կ'ուզեն:

— Եւ կ'ամշնամ չեմ հարցուներ, դուն հարցու ըսելով, վաճառելով մը դռնէն ներս կը մտնեն:

— Կուզում մատամ չու. դատիֆէ ֆորմա զա՞ն զուրուշ տուր:

Ասեղնադուրծը, որ ինչպէս ըսինք, տաճկերէնը կորսնցնուցած է, հազար ու մէկ աշխատութեամբ դժուարաւ պիտի լինար կ'ըսէ:

— Վեց կ'ըսէ կոր, չորս ոսկիի կուսա՞յ:

Մեր մատիֆորան որ չստա աղէկ հասկցաւ չորսը եւ որուն գործին արդէն օր մը ուռաջ կուզար, քիմին ստիկն կը խնդայ, առնցմէ կերակուր պիտի ելլայ ըսելով քովերին կը մօտենայ. կսկսի վերաբերուի հազցնել:

— Պաքըն նա՞սը էյի ետզըմըն պու մատմաղէ, պու ֆորմա մօմ կիպի տուրուր, սոստոգրու ֆօմ մօմ պու ֆան մը մը մուշ:

Այս խօսքին վրայ միւս աղջիկ ընկերներն ալ խորհալով ոտքի կ'ելլեն մեր հանրմին վրայ կը թափին մէկը փէշերը կը քաշէ, միւսը թեւերը, խեղճը կը շուարի, կսկսի յապուշ յարեալ երեսնին նայիլ, անոնք ալ ամենքը միաբերան:

— Սա շուի վա ու մեռվեյլ:

— Ույի, ֆօմ եօն սաֆ Տը ֆարին:

— Էյ ու շիւր s'եօն շուրիւ:

— Դիւ ժօյի, դիւ ժօյի:

— Թեգի վու. վու մը ֆօսսե ա'նիւ:

— Քա ի՞նչ կ'ըսեն կոր աճապ:

— Չե՞ս հասկնար կոր դո՞ւ ժօյի կ'ըսեն, իշտէ մէջքիդ պիչիմին հէյրան կ'ըլլան կոր:

— Քա իրաւ աղուոր եղաւ, սա ույտուրմիշ ընենք տէ մեղի իւրամէթ ըլլայ:

— Պանա պաղ մատամ, տէօրթ լիբա վէրսէք օլմա՞դ աճապա:

— Տէօրթ... քօմպիէն է սը... քա՞թսը... տէօրթ. օլմաղ օլմաղ օլմաղ. պու ֆօնէկ մակաղի, պուստա վար պիր լադրուր. ըսելով իրր թէ կը բարկանայ վերաբերուի կ'ստնէ ու տեղը կը կտնէ:

— Էյ տտըլմա մատամ, պէշ վէրէլիմ, օ պիմէդ:

— Քա ես քեզի չըսի քի չիտար տէյի, ասոնք մէկ խօսք մը կ'ընեն:

— Սուս քա տատանկ պաներ մ'ըսեր մաղը ծակ չըլլայ:

— Չէ աման տուն ալ, էյ մատամ նէ՞ տէրսին տէօրթ լիբա վէրէլիմ մի:

— Օլմա՞ղ, պէն սիզին հաթրը իչիւն պէշ լիբայա վէրէճէլիմ, նիչիւն քի սիզի չօգ հազ էթտիմ (Հազ էթտիմ ըսածը կարմուռի ոսկիներուն համար է):

— Էյ ի՞նչ կ'ըսես քուրուկ, տանե՞նք մի, իմ սիրտս փէք սիրեց, նայէ ֆօնէկին աղջիկները պիւէ ըսին քի փէք վալից տէյի:

— Հա ես իշթէ քուրուռու տունին կնիկանը հագածին թըպիւն է:

Վերջապէս հինգ սակին կուսան:

— Էյ նա մատամ, չու վարայը սայ, պիզ տահա չօգ չէյ ալաճայըլ ամմա գայրի պու կիւնլիւք վարամըզ հօզ (ակննջը խօսի վատակողին):

— Փէք էյի, պուչուրուն ամա պաշղա տատամ սէօյ-լէմէյէճէքսիլիզ քի պու ֆիյաթա պարնըզ:

— Եօզ, քա մեղայ, աիվանէ իզ դահէր, ինչուս պէտք է, էյ ապիւս:

— Ատիւօ մատամ, մէրսի:

Վերջապէս կակուղիկ ոսկիները սալով փոխարէն դրօշի արժողութեամբ բան մը կ'ստնեն եւ զուարթ դէմքով տուներնին կը դառնան:

Կարգը եկաւ երրորդականներուն, վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, առնց վիճակը յիշաւ իզճալի է, չարաթնեղով ու ամիսներով զիչիւր դերեկ կ'աշխատին, քուն չեն քնանար, ինքզինքնին ուտելիքէ կը զրկեն եւ հազիւ թէ քի մը ստակ կը հաւաքեն խենդի պէս Բերա կը վազեն. չունչերնին կարած, լեզունին թիզ մը դուրս ինկած, խառնութներն ի վեր բերաննուն ջուրերը կը վաղէ:

(Մնացածը գալ աւագաւ)

ՅԼԻԹ

Զ Ո Ւ Ա Ր Ճ Ա Լ Ի Ք

Անտօնիկ աղա, պիր տէյօրմ քի պու սէնէ քէօյէ կիթմէտէն օն պէշ կիւն դատար Ալէմ տաղընա կիտէլիմ:

— Իւրին օնու սօր քի պու սէնէ քէօյէ կիտէճէք-միլիզ:

— Նաֆիլէ հիշ եօրուլմա, ես Պէօյի քաթէրէյէ ես Բրինքիօյա միւմքինսիզ չէյ քի կիտիլէճէք:

— Շիմախէն պաշլամա դաթին, չէնէլէրիմիզ աշըլ-մայօր:

— Չօզ տէմէյօրուլմ, Մայիսի օն պէշ կիւն Ալէմտաղընա կէլիթէք Սօֆիլէ փէք հարայաճաղ տըր:

— Սօֆիլին նէսի՞ վար քի:

— Քա նէ սէօյլէրսին, զափալը զըզըմըն եիւրէք չարփընթըր պիր թիւլիւ իւստիւնաէն կիտէմէտի:

— Լօզման լուհու իչսին պիրազ, չափուճաղ քէսէր:

— Էօլլէլիք չէյ տէյիլ, չարփընթըր թուլտուրու վաղըթ եիւզլէրի տապանճա կիպի զըզարըր, էյ զըզըն պու հալինէ եիւրէլիմ տայանմայօր:

— Պէ ճանրմ, սէնին զըզըն ըսա, պէնիմ տէ զըզըմ տըր, եիւզլէրի զըզարըր ըմըշ, տահա էյի ես:

— Նէ՞ սէօյլէյօրսն, մէյէր փէք ֆէնա չէյ իմիշ, տիւն ալարմ սօքթօրա կէօթիւրաիւմ, հալա թէպալի թէրթիզ էթաի:

— Էօլլէ գուրու լաղըրաղըրալ հէքիմիք օլմաղ, զըրդ էլիլ լիբա տա պէրապէր թէրթիզ էթաի՞ մի:

— Հէքիմիլէրին հիշ պիր վաղըթ պօրճու տէյիլ տիր քի սանա վարա վէրսիլէր:

— Եօզ տայմա պմալը, էօլլէ՞ մի:

— Հասթոն օլմա էֆէնարմ :

— Օնու սիլէ սէօյլէմէլի , պէնիմ հասթմա օլտուզում վար մը :

— Աման , դուզում Անտոնիկ աղա չօճուզճա լաղըր-տըլար խթմէմ , պիլիմ Գրիգորիկ աէ հէր կիւն պաշր-մըն էթինի եէր քի , աղապամա սէօյլէ պանա պիր սան-տալ ալըն :

— Օնու տա մը հէթիմ թէրթիպ էթտի :

— Աման սէն աէ , նէ օլուր չօճուզ տըր հասթմա վար :

— Նաֆիլէ հիչ սէօյլէմէ , պին թիւ լիւ գաղաալ վար , գալգսըն պիր կիւն աէ սանտալը պարթըրսըն աէ պօղու-սուն , էօյլէ մի :

— Պաղ պու տըրատա հաղգըն վար , չուրութլու լա-ղըրտըլա նէ աէլիմ , սէն չիմտի էվ պաղմայա հաճիլը կիւն կիտէճէթին :

— Դաթին , սանա նէ տէյօրսամ կէլ պէնի տինէ , պու սէնէ քէօյէ չըգաճաղըմըլա , էվին խաթ գաթընա չըլարըլ , միւք կիպի հալաալ վար , տէնիլ ալըր :

— Խնդր խէն խնդր իմ աէ , միւղա , սանա սու սէսի կէլիօր գահէր , աօթթ օր աէյօր քի էլէր պու սէնէ զըղը քէօյէ կէթիլըմէնիլ ղէսթօնապիլիթի ալսամ , իշ-թէ ափ աչըլ լաֆ :

— Ահ , տօթթօրըն մատամը պիր կէլսէ քէնտինի պա-նա կէթիլէրաէ , պէն պիլիլիմ վէրէճէք թէրթիպիմի :

— Նէ աէմէք խթմէյօրըն :

— Նէ աէմէք խթմէյէճէլիմ , տէրիմ քի էլէր էյի օլ-մաղ խթմէրաէն , սօն մօտա աղըր ֆիթմանլար կիլմէլիսին , լանտօլար գարունաա պէթլէմէլի . . .

— Ախ Անտոնիկ աղա , քնաչքի հէթիմ օլաղըրն :

— Տուր , տահա թէրթիպիմի պիթիթմէտիմ , մայիս ալընը Ալէմտաղընտա կէչիլիլիսին , օրթա պահարը պէօ-յիւք Ատատա , սօն պահարը տա Պէօյիլքաէրէ բիպտաը-նա կիթմէլիսին , հարճատապիլիլիսէն հարճաթմալըն , թա քի պիր փարսըր գալմաալը քի սէն աէ էյի օլտըրն , աէր խիթ պաղալըմ գօճաալ խօշլանըրմըլըտը :

— Տէրսինէ կան , տօթթ օր զըսմը փարսաղը գալ-մաղ :

— Հաղղըրըն , սիլին կիպի գառընլար օլուրտա էլ-պէթաէ գալմաղ :

— Երմաի պէն օնու պուսու պիլմէմ , եա Բրինքի-բօյա եա Պէօյիլքաէրէյէ չարէլէր կօղ կիթիլէճէք :

— Իսթէալին եէրէ կիթիլիլիսին , քէսէտար է-ֆէնաիլէ տանըլարն մը :

— Բէք կիւզէլ տանըլարմ , կէչէն հաֆթա իւթիլ-մէ ֆէրաղ էթմիլիլիսին ալտայա 300 լիւս վէրիլօրլար , չաթր չաթր սաթարըմ :

— Էյի պիլիլիսին քի օ պիլիլիմ տէյիլ , էմանէթ տիր :

— Օնու պէնաէն սօրմաղլար պէն կարըն թաղրիլիսին վէրսիլիմ կիպի լիւալարը ալըրմ :

— Չօճուզ օլմա Դաթին , պաշըմը պէլայա՞ մը օղ-րատաճաղըն , քէօյէ կիթմէք խթմէմէյօրմաաուն , պէն պու հաֆթա եա Ատատա եա Պէօյիլքաէրէտէ , պիր էվ պաղալըմ ըսիլով Անտոնիկ աղան ի հարկէ սաթիլալ օղաթիլաթ թիւն կիթալու որոշում տուա :

ԶԵՄԵԿԵԳՅԻ ՀԱՄԲԱՐԻՆ ՄԱԼԻԶԻԿԵԱՆ

Ես Բնիկ Զրմըչկէզէքցի եմ , անունս Համարճում էր , Պօլիս եկայ ճճումը վրայէս վերուցին մնաց Համար : 20 տարի է Պօլիս եկած եմ , ամէն տեղ մտայ ելայ , չաա էֆէնարներ , տիկիներ , ամիրայներ տեսայ , տահա ուրիշ տեսածներուս զոր մէկն ըսեմ կամ զորն խօստովանիմ , ո՞ւր են հիւսա ան եալտըլը ամիրաները , ամէնուն ալ եալըն գնաց արզը մնաց :

Ասոնց սայիէն վտաւիած փարաներովս ես ալ հա-րուստ ըլլալ ուզեցի , օր մը ելայ Գօմիսիօն խան գացի , ամէնքն ալ խնիթի պէս ալըրըմ վէրիլիմ կը պոռային , ես ալ « օն իքի ալըրըլ իքի եիւղ » ըսի , իրիկուսն ինծի հանեցին երկու ոսկի տուին , համը բերանս մնաց : Երկ-րորդ օրը գացի , օն իւչ ալըրըմ , պէչ եիւղ պիտի ըսէի , լախրտըն բերանս մնաց , փարաները ցնծացինք , ինծի ըսին որ գուն մի նայիր հիմա կուտաս վերջը կառնես , փարաներս ալ ձեռքէս խեցին , գրպանս նայեցայ որ երկու ոսկիս մնացեր է :

Ինքնիկնս մտածեցի որ Պօլիս թրախօմայով աղջիկ կուտան , վրտա գլուխս կոկիլով Բերայի փողոցները վեր վար պտըտեցայ , պէլքի ըսի ազէկ տեղաց մը հարուստ աղջիկ մը կը հաւնի կուգէ զիս , հարուստ կ'ըլլամ ըսե-լուս չմնաց աղջիկները պատուհանէն զիս տեսնելուն պէս , « քա , քա , պաղ շու խընպըլա , լէ լէ խրպանի աէ-յի » մի , չըսե՞ն մի :

Ասկէ ալ յոյսս կտրեցի , գացի հացագործ եղայ , Աստ-ուած պին պին պէրէքէթ տայ , Պոլսեցիներուն խմորը հաց աէլի կը կերցնեմ կը վտաւիլիմ կոր , չաա չի քչեր էքմէքճի ուստատի մը կ'ըլլամ , քանի մը հարիւր ոսկի ալ չըմէնտրֆէրէն զարկա՞մ մի , ալ գուն Համարը նայէ , կընաս նէ առջեւը կայնէ :

Է՛յ , ախարհք է , ինչ կըլլայ ինչ չըլլար , թողալան մ'ալ լլլայի՛ . . .

ԽՈՒՇ ՏԻԼԻ

Տիրոշկիլ խաթունը եզրօրը աղջիկը իւր քով առեր էր իրր հոգեղաւակ հոգւոյն փրկութեանը համար : Եւ որ-պէս զի արդի սովորութեանց համեմատ ալաֆրանկայի չի վարժուի՝ քիչ մը խիստ կը պահէր մատմաղէլ Րէճինան :

Այսպէս թէ այնպէս բաները այնպէս մը կը գառնան որ մատմաղէլ Րէճինա կը սիրահարի ֆէթրի անուն երի-տասարդի մը որուն հետ կսկի սիրտ բռնալ , սակայն վախնալով որ մի գուցէ օր մը այս նամակները հօրաքեռ ձեռքը իյնան , այս գոյգերը կը խորշին տեսակ մը լեզու հնարել որով միայն իրենք հասկնան , բաւական ժամա-նակ խորհելու կարը վերջապէս յաջողելով , մատմաղէլ Րէճինայի եւ Միւսիլ ֆէթրիի մէջ բանակցութիւնը սկսաւ շարունակուիլ :

Բայց եւ այնպէս այս սիրահարական թղթակցու-թիւնը Տիրոշկիլ խաթունին ուշադրութիւնը վրդովելով

միտադարձմը խթմելով, ամենամ հիշ պանոս գտարչմազ, պու էվ փէտէրիմաէն գալմա արը: Ետըն օ պիր կիւն տէ տալա էտէճէյիմ ամեամըն հաղգրնա: Քէնտի էվիմ տէ խթմէր գուչ տիլի սէօյլէրիմ, խթմէր մուչ տիլի, իս տէմէյէն իչիւն գաբու աչդ տըր՝ պույուրուպ կիտէպիլի: Ըսելով բարկացայտ առաւ քալեց:

— Սէն պոււնդա նէ՞ տէն կղէմէն աղա, էյիլէ քէմ-լիք մի, պու պօյա կէթիլէյիմ տէ պու ճօզապը ալայըմ:

— Նէ տէյիմ, տուվատան պաչգա պիր չէյ կէլմէդ էլիմիգտէն:

— Պէն տէ արթըդ պէօյէ էվտէ օթուրամամ, էշ-հալար տա օնա, էվիմ տէ օնա, պաչըմ ալըպ էնկիւրի-տէքի էսամիլը զըզդարտաչըմ կիտէյիմ: Ըսելով իր տու-նը տեղը աղջկանը ձգելով չիտակ էնկիւրիւ քոշը տոււնը կերթայ, որպէս զի հետի մնայ այսպիսի գայթակղական բաներ տեսնելէ:

ԳԻՏՈՂ

Բ Ի Ա Ն Գ Օ Ն

— Հինդարթի օրուան ձերիսէն կարգա՞յիր, այս անգամուան երկաթուղոյ Վիճադհանութիւնը Արթաքի անուն հայաղկի մը ելիր է:

— Այո կարգացի, բայց քիչ մը վարն ալ գրուած էր թէ, 2 տարի յետոյ չաճող թիւերուն 100 ին 58 ի տեղ 100 ին 75 պիտի արուի եւ խեղճ մարդը մեզքցայ որ ի՞նչու երկու տարի վերջը չէր զարկած իր թուղթը: Այս հաշուով կորուստ մը բրած եղաւ:

— Եղբայր ինչ կ'ըսես 10 հատ թուղթ ունիմ ամօր-թի մըն ալ ելած չէ. երկու տարի վերջը 100 ին 75 առ-նելուս հիմայ 100 ին 10 ին ալ խայիլ եմ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գոհութեամբ կը լսենք թէ Ադրիանուպոլսոյ Կեղրո-նական Բանտը գտնուող 19 ազգայինք, ընդ որս Հորս քահանայ եւ սարկաւոգ, Կայսերական ներման տրժա-նացած ըլլալով, Զօրեքչաթի օր Կ. Պոլիս եկած են, երախտագիտութեան ուղերձ մը մատուցանելու Ն. Կ. Վեհափառութեան: Ոստիկանութեան Գոռնէն, ուր են այժմ, սովորական ձեւակերպութեանց աւարտումէն ետք պիտի արձակուին: Անցեալները Ատանայէ բերուած էին այս բանտարկեալք առ ի դատաստան, եւ անոնք որ այն կողմերէն են՝ հոն պիտի դառնան: Ասոնց մէջ է նաեւ Պոլսեցի երիտասարդ մը, փաստարան Մալէզիան էֆ: Այս բանտարկեալք 26 հոլի էին. քանի մը չարաթ առաջ անոնցմէ եօթը մեկը մուսուլմանով իրենց երկիրը վերա-դարձած էին:

— Հանգուցեալ Գարակէօղեան Տիգրան էֆէնտի Սզգին թողուցած կտակին համար կ'ըսուի թէ՝ ժառան-գորդք 30,000 ոսկի առ կը խոստանան ի ձեռն Գրիգոր Գարակէօղեան էֆէնտի որ ինչպէս յայտնի է բանակ-ցութեան մէջ էր Ազգ. Պատրիարքարանի հետ:

ՆԵՐՓԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Հինդարթի օրուանէ սկսեալ հացի գնոյն վրայ հինգ փր. ի զեղչ մը եղած է, որով հացագործի հոցը պիտի ծախուի յիսուն փարայի եւ սիմիթճիներունը՝ քառասուն փարայի:

— Եէմէնի նահանգին մէջ տիրող երաշտութեան պատճառաւ ժողովրդեան պէտքերն հոգալու համար, ամ-սական երեք միլիոն օխտ արմաիք եւ միլիոն օխտ բրինձ պիտի զրկուի Հօտէյտայի ու Քոնֆուտայի նաւահանգիստ-ներն եւ առանց մաքսի պիտի անցնին: Պաշտաար ու Պատրայի նահանգները կը պատրաստեն Եէմէն զրկուելիք արմաիքներն ու բրինձները: Հիճազի նպաստամատոյց յանձնաժողովն 70-80,000 օխտ արմաիք պիտի գնէ Ուն-ճեան Արիկ էֆ. է:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՊԱՆԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ

Թայմըզ Օթթօփայէ (Քանաաա) կ'իմանայ թէ Ֆրան-սայի, Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ Լոնտոնի դեսպանք անդլ. կառավարութեան հարցուցեր են թէ Ալաքայի խնդրոյն օրինական կարգադրութեան վերաբերեալ որոշումը նա-խաչալի ձեռնա՞րկ մ'է անդլեւամերիկեան զինակցու-թեան: Քանաաայի եւ Մ. Նահանգոյ միջեւ եղած խընդ-րոյն կարգադրութեան համար յանձնախմբի մը կազմու-թիւնը գեսպաններուն մասնաւոր ուշադրութիւնը գրա-ւած է:

— Անգլիական Բեադուրմը չոյենուան՝ ամուսն բեռ-ցած՝ առջի օր Սանդիակօի նաւահանգիստը մանկ ուղե-լով, ամերիկացիք զայն գրաւեցին:

— Սպանիական Ալֆօնս Ժ. Գ. յաճաւորակը՝ պաշա-րով եւ 1,300 զինուորով՝ գրաւուեցաւ Ամերիկացոց կողմէ:

— Հրամանատար Շլի Սանդիակօի ծովախորը մտաւ: 12 մարտանաւէ բաղկացեալ իր տորմիդը ուղեւորեց Սանդիակոյի ամրոցներն ու Սերվէրայի նաւերը: Ծակա-տամարաը թէեւ մէկ քանի ժամ տուեց, բայց պարզ կռիւ մ'եղաւ առանց մեկ կամ միւս կողմին նպաստա-ւոր ելքի մը: Սպանիական Քրիսթոփալ Քոչոն գրահա-ւոր յաճաւորակն եւ Ամերիկեան Այոնա մարտաւաւը թիթիւ մեծաներ կրեցին: Ամերիկեան տորմիդը ետ քաշուեցաւ:

— Սպանիական եւ Ամերիկեան տորմիդները ծամա-րգայի մօտերը պատերազմի բառնուեցան ամառն 27 ին, Ամերիկացիներուն անդալուցած ուռմաներուն հակառակ երկու Ամերիկեան մարտանաւ ընկղմեցան: Ամերիկեան տորմիդին մնացեալ նաւերն այնքան գէշ մեծաւեցան որ սահպուեցան Հաիդի տպաստանիկ: Սպանիական Վիլ-դաեա լնալինջ ըլլալէ հազիւ հազ ազատեցաւ: Սպանի-ական նաւերը գէպ ի Հալանա գարձան: Ուրիշ լուրի մը նայելով՝ այս ճակատամարտին յաղթութիւնը ծովակալ Սամբանի կը վերագրուի:

— Ռուսիոյ Չարն 50,000 հրացան նուիրեց Սեւ Լե-րան իշխանին:

ԷՔԻԹԱՊԼ
(ՄԱՍՆԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆՈՒՄ)
ԱՇԽԱՏԱՅԻՍ ԷՆ ՀԶՕԲ
Կենդանի Ապահովագրական ընկերություն
Երաշխավորության ցուցանագրություն է
1 ՄԱՆԿԱՐ 227 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ
Ներկայացրել է Կ. Պոլիս
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՍՏՈՒՄՆԱՅԻՍ

ՆՈՐ ԱՅՐԲԵՆԱՐԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԳ . —

Իզմիրի Մամուրեանը սպարանգն հրահարակույս
սոյն Քերականը մէքոսով պահահարուած գործ մի
է, եւ լաագոյնը նմանօրինակ հրահարակութեանց
մէջ:

Գին 20 փարա:

ԾԵԾՈՒԱԾ ԶՈՒՏ ԽԱՀՈՒՆ

ԹԻԹԵՂԵԱՅ ՏՈՒՓԵՐՈՒ ՄԷՁ

Ի նպաստ Ա. Յակոբայ Ազգային Անկեղանցի

Գին մէկ օխայի 12 դանեկան

1. Քիւրն օխայի վերածելով աշտահեաւ ամէն տուփ
50 կամ 100 տիրէն գուա խահուէ պիտի պարունակէ:

2. Խահուէին զինը, որոյ քիւրն ասիէ առաջ 14 զրէի
էր, այժմ մինչեւ ցնոր սնորէն թիւն, օխան պիտի
ծախուի 12 զրուշի, որով 50 տիրէն մնաց տուփը պիտի
ծախուի 1 1/2 զրուշի, 100 տիրէն մնաց տուփը պիտի
ծախուի 3 զրուշի:

3. Երկու տեսակ գոյնով խահուէ պատրաստուեցաւ
ըստ հաճոյս սպառողաց, մին բաց գոյն, միւսը՝ թուխ
գոյն:

Անկեղանցին խահուէն կը դանուի ամէն ծխալա-
ճառներու եւ մանրալճառներու քով, բաւական է որ
այդ անուանով վնասուի վաճառողներէն:

Խանութպանը պէտք է գիմեն վաճառման կեդրո-
նաւորին, որ է Ղալաթիա Զինծիլի խանի կից, եւնի-
ճալի ճառակսի, թիւ 70:

Արտօնատէր Ա. ՄԱՐԹՅԱՆ

ՏՊԱԿՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԲԵՆԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏԱՏԻՆԱՆ Տպարան)

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համաժ 14.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻՆԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Սուլթան Համաժ հասցեայի թիւ 14, Կ. Պոլիս

Ե. ՏԷՄԻՐՔԻՊՈՇԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ - ՀԱՅԵՐԷՆ

Գին 22 Ղրշ.

Սոյն Ֆրանսահայ բառարանը յորինուած հետեւողու-
թեամբ Լիզոէի տիպերական բառադրոյն, կը պարունա-
կէ Ֆրանսերէն լեզուին գրեթէ բոլոր բառերն իրենց բա-
լոր առումներով, որպէս եւ ամենէն ցարժածական սճերն:
Տէմիրճիպաշեան էֆէնտի բառաշինութեան մասին իւր
աւելցած մասնաւոր յորմարութեամբն որով բազմաթիւ
բառերով ճոխացուցած է հայ լեզուն, գտած է լեզուին
պակասած գրական, գեղեցկագրական, խմատասիրական,
գիտական եւ արհեստական բառերուն հայերէններն, այն-
պէս որ կտարակալ բառադիրք մը կրնայ համարուիլ Բա-
ռարանս աւելցած այս երբեակ տառաւորութեամբք, այ-
սինքն առաւելութիւն Ֆրանսերէն բառից, առաւելու-
թիւնն որ ամանց, առաւելութիւն 15—20,000 նորա-
կերտ հայերէն բառից:

Այս բոլոր տառաւորութեամբք Ֆրանսահայ Բառա-
րանս, որ կը պարունակէ իւր 1000 երես, կազմեալ կը
ծախուի անօրինակ գնով:

ՀԱՅԱ - ԳՐԵԿ - ՍԷՐԵՆԱՆ - Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ճեղալ պէշ խանի որսն կից թիւ 10

Ամենէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն ի Կ.

Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ.
Տէրութեան ամէն կողմերը:
Գաւառաց ապագրանքները
փութով եւ խնամով կը դոր-
ժագրուին: Զինակտն, Հնդիկ,
Ճալալի եւ Սէյլանի ընտրե-
լագոյն թէյք, ուղղակի բեր-
ուած հոս: Թէյի նոր հունձքն
սկսած է դալ: Զգուշացէք
սոյն վաճառանիշին կեղծե-
րէն:

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ սառ-
բագրութիւնը: